

Hronika / Chronik

Izvještaj o radu Centra za balkanološka ispitivanja u 2015. godini

Aktivnosti Centra u 2015. godini bile su najvećim dijelom usmjerene na izdavačke projekte: redovno izdavanje Godišnjaka/Jahrbucha i izdavanje knjige građe „Lične zabilješke generala Oskara Potioreka o unutrašnjopolitičkoj situaciji u Bosni i Hercegovini“.

Na ovom projektu radili su akademik Dževad Juzbašić i prof. dr. Zijad Šehić. Građa ličnih zabilješki generala Oskara Potioreka, šefa Zemaljske vlade u BiH odnosi se na period od 1911. do polovine 1914. godine, s tim što se razvoj unutrašnjopolitičke situacije prezentira kontinuirano od sredine 1912. do početka Prvog svjetskog rata. Ovaj period vrlo je bogat mnogim presudnim zbivanjima za Bosnu i Hercegovinu i balkanski prostor. O tim događajima general Potiorek je vodio iscrpnu korespondenciju prvenstveno sa Zajedničkim ministrom finansija i drugim zajedničkim ministrima Austro-Ugarske, s austrijskom i ugarskom vladom, intenzivno je pratio politička zbivanja u Bosanskohercegovačkom saboru često intervenirajući, održavao je bliske veze s domaćim vodećim političarima kao i drugim javnim radnicima u Bosni i Hercegovini. U svojim zabilješkama on je donosio prepise svojih pisama, kao i pisama koje je dobio od različitih ličnosti i institucija. Ova korespondencija notirana je u organima koji su slali svoje dopise kao i u onim koji su ih primali. Dio ove građe korišten je od autora koji su tretirali problematiku ovoga razdoblja, ali dobar dio je ostao neiskorišten. Recenzenti knjige su prof. dr. Arnold Suppan, član Austrijske akademije nauka i dr. Imre Röss, naučni saradnik Instituta za istoriju Mađarske akademije nauka.

Publiciranjem ove arhivske građe, budućim istraživačima se pruža mogućnost kompleksnijeg kritičkog sagledavanja niza finansijskih, privrednih, političkih, državnopravnih i drugih pitanja koja su bila predmet diskusija i rasprava u Bosanskohercegovačkom saboru i koja su u velikoj mjeri uticala na složene unutrašnjopolitičke odnose u zemlji. U ličnim zabilješkama generala Potioreka sadržani su različiti aspekti koji se odnose na organizaciju uprave, pravni, politički, ekonomski, kulturološki, ali i spoljnopolitički aspekt i njegove refleksije na unutrašnjopolitičke odnose u Bosni i Hercegovini. Detaljno su razmatrani unutrašnjopolitički stranački odnosi, školstvo, jezičko pitanje, finansije, agrarni odnosi itd., a velika pažnja je posvećena i ocjenama osoba koje su imale značajnu ulogu u tadašnjem političkom životu u zemlji. Izdanje je publikovano u novembru 2015. godine u okviru serije Građa Centra za balkanološka ispitivanja. Centar za balkanološka ispitivanja i Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine ovim projektom su dali doprinos obilježavanju stogodišnjice od početka Prvog svjetskog rata.

Nakon publiciranja knjige održana je i njena promocija u prostorijama Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine 18. novembra/studenog 2015. godine. Promotori knjige bili su prof. dr. Arnold Suppan, prof. dr. Marko Karamatić i prof. dr. Zijad Šehić. Voditelj promocije bio je akademik Dževad Juzbašić. Promocija je uspješno prošla uz prisustvo značajnog broja gostiju iz akademske zajednice.

Knjiga je u okviru redovne razmjene ANUBIH distribuirana na adrese institucija u zemlji i svijetu s kojima naša Akademija ima saradnju, kao i najznačajnijim nacionalnim i univerzitetskim bibliotekama. Projekat izdavanja građe finansijski je podržan od strane Uprave grada Sarajeva, Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke i Regionalnog austrijskog ureda za naučnu i kulturnu saradnju Sarajevo u saradnji s Ambasadom Republike Austrije u Bosni i Hercegovini.

Paralelno s tim Redakcija Godišnjaka radila je na prikupljanju i obradi radova za novi 44. broj časopisa za 2015. godinu. Aktuelni broj se sastoji iz četrnaest radova i tri teksta in memoriam. U ovom broju radove su u većini dali autori iz Bosne i Hercegovine (Doboj, Konjic, Mostar, Sarajevo, Travnik, Visoko) uz autore iz Austrije, Hrvatske, Srbije i Velike Britanije. Dio sredstava za izdavanje časopisa osiguran je od strane Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke i Fondacije za izdavaštvo Sarajevo. Nažalost, za ovaj broj je izostala finansijska podrška

od Rimsko-germanske komisije Njemačkog arheološkog instituta koja nam je u prethodnim godinama bila od presudnog značaja za kontinuirano izdavanje Godišnjaka/Jahrbucha.

U 2015. godini održana su dva konsultativna sastanka članova Centra. Na sastancima je razmatran te u kontaktu s ostalim članovima Centra usvojen pravilnik o izdavanju časopisa Godišnjak i usvojen prijedlog za izbor prof. dr. Dubravka Lovrenovića u članstvo Centra za balkanološka ispitivanja. Prof. dr. Dubravko Lovrenović (Sarajevo), dopisni član ANUBiH, historičar – medijevalista, redovni profesor na oblasti Srednji vijek Odsjeka za historiju Filozofskog fakulteta Univerziteta Sarajevu član je Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine i Komisije za saradnju sa UNESCO-m. Autor je nekoliko knjiga i većeg broja radova o srednjem vijeku u domaćim i stranim stručnim časopisima, kao i više desetina tekstova publicističkog tipa. Bavi se istraživanjem historije srednjovjekovne Bosne i istočno-centralne Europe. Boravio na brojnim europskim i američkim sveučilištima kao stipendista i gostujući profesor.

Osim toga, usvojena je i pokrenuta procedura za publikovanje knjige prof. dr. Esada Kurtovića “Izvori za historiju srednjovjekovne Bosne 1 (Ispisi iz knjiga zaduženja Državnog arhiva u Dubrovniku 1365-1521)”. Knjiga se sastoji iz ispisa arhivske građe iz serije Debita notariae (Knjige zaduženja) koji se čuvaju u Državnom arhivu u Dubrovniku. U građi koja obuhvata vremenski raspon od 1365. do 1521. godine nalaze se informacije izuzetno značajne za proučavanje historije srednjovjekovne Bosne, pogotovo one koje se tiču ekonomije, topografije, društvene i političke istorije. Uprkos značajnim dometima ranijih istraživača knjiga zaduživanja (Ignacij Voje, Desanka Kovačević-Kojić, Bogumil Hrabak, Pavo Živković i Đuro Tošić), prikupljene informacije na ovom mjestu mogu korisno da posluže istraživačima srednjovjekovne bosanske historije. Pored popunjavanja praznina, prezentirano omogućuje otvaranje novih uglova istraživanja, sagledavanje cjeline i novi zamah u istraživanju i proučavanju podataka iz neobjavljene građe Državnog arhiva u Dubrovniku. Recenzije za knjigu priredili su prof. dr. Dubravko Lovrenović, dopisni član ANUBiH i dr. Srđan Rudić, viši naučni saradnik Instituta za istoriju u Beogradu. Uz prijedlog za izdavanje ovog djela u okviru serije Građa Centra za balkanološka ispitivanja izrađen je finansijski plan za traženje neophodnih sredstava za publikovanje ovog djela. U 2015. godini Centar za balkanološka ispitivanja je nastojao osigurati neophodna finansijska sredstva prijavom na konkurse Ministarstva kulture i sporta Kantona Sarajeva, Federalnog ministarstva kulture i sporta, Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine i Fondacije za izdavaštvo. Fondacija za izdavaštvo dodijelila je 3.000,00 KM za izdavanje ovog značajnog djela, što nije dovoljno pa će Centar u narednom periodu raditi na iznalaženju ostatka sredstava.

Početak 2015. godine Centar za balkanološka ispitivanja je potpisao ugovor o međunarodnoj saradnji s Institutom za pra- i protohistorijsku arheologiju Carl Albrechts Univerziteta u Kielu. Saradnjom je obuhvaćeno realiziranje projekta zajedničkih arheoloških istraživanja neolitskih populacija u dolini Drine tokom 2015. godine. Ovaj projekat predstavlja nastavak dugogodišnjeg naučnog projekta istraživanja neolitskih populacija na prostoru Bosne i Hercegovine u koje je Centar od 2005. godine bio uključen učešćem saradnice Melise Forić. Projekat terenskih istraživanja realizovan je u periodu između 9. i 21. marta 2015. godine.

Terenskim istraživanjima obuhvaćena su sistematska rekognosciranja riječnih terasa u dolini Drine koje su pogodne za poljoprivredu i na kojima postoji prostor za eventualna naselja. Tom prilikom napravljen je obilazak, pregled i geofizičko snimanje prostora oko Goražda prema Foči i prema Ustipraču. Osnovni cilj rekognosciranja bio je otkrivanje mogućih neolitskih ili eneolitskih naselja u blizini već poznatog nalazišta Jagnilo/Lug radi rekonstrukcije dinamike trajanja neolitskih naselja na ovom prostoru.

Rekognosciranjima riječnih terasa u dolini Drine utvrđeno je postojanje prahistorijskih naselja na lokalitetima Zupčići- Donje Selo, Baćci, Hubjeri i Gradina - Lug 2 koji su na osnovu prikupljenog materijala s površine većinom datirani u neolitski period. Geofizičkim snimanjima na lokalitetu Hubjeri pronađeni su ostaci rimske vile. Istraživačka kampanja rekognosciranja finansirana je iz sredstava projekta „Inovacija i periferija - Interakcija centralnog i zapadnog Balkana tokom neolitika i ranog eneolitika“ koji finansira DFG (Deutsche Forschungsgemeinschaft / Njemačka istraživačka zajednica), a koju je osigurao Insitut za pra- i protohistorijsku arheologiju Univerziteta iz Kiela. Arheološki nalazi i dokumentacija proizišla iz navedenih rekognosciranja deponovana je u Akademiji nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, u Centru za balkanološka ispitivanja radi dalje obrade i objavljivanja.

Melisa Forić